

Боднар Я.Б.

КУЛЬТУРНО-ОСВІТНЯ ТА РУХАНКОВО-СПОРТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ ІВАНА БОБЕРСЬКОГО

Тернопільський національний
педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

Анотація. У статті йде мова про те, що з моменту обрання І.Боберського головою львівського "Сокола" настала пора найефективнішої діяльності товариства, визначається його роль у формуванні молодого українця.

Annotation. The given article reveals the role I. Boberskiy in the establishment of the gymnastic organization "Falcon" in Lwiv, his vicus on the formation of the young ukrainian`s personality.

В кінці XIX століття і першому десятиріччі XX століття у Східній Галичині відчувається подих Заходу у вихованні молоді. Ідея створення свого українського товариства "Сокол" для широкого загалу української молоді народилася серед членів студентського товариства "Академічне братство" у Львові. Саме найактивніші члени товариства В.Лаврівський та В.Нагірний подали до намісництва у Львові статут українського "Сокола", який і був затверджений у 1887 році. Правда, лише через 7 років – 11 лютого 1894 року це товариство офіційно було створено. Сокільський рух, щоправда на початках, був ще далекий від всебічного виховання, однак динамізував суспільство, українську національну ідею [1].

З часом завдяки Івану Боберському - одному із провідних діячів спортивно-гімнастичного руху, теоретику та ідеологу, сокільське товариство поправу зайняло свою нішу у вихованні галицької молоді.

Іван Миколайович Боберський є видатним громадсько-політичним діячем, ім'я якого золотими літерами вписано до пантеону українського слави. Цю історичну постать можна сміливо ставити в один ряд з такими іменами, як Мірослав Тирш у Чехії і Фрідріх Ян у німців та іншими західноєвропейськими засновниками нових систем фізичного виховання[2].

Впродовж життя на його плечі лягли нелегкі випробування. Але пройшовши їх, ми з гордістю згадуємо Боберського не тільки як професора, а і як «Батька української

фізичної культури», «Гетьмана новітньої історії українського спорту», піонера українського тіловиховання[3].

Тодішній стан фізичної культури на території українських земель важко описати словами. Вона перебувала «в глибокому сні», який порушити відважився професор Боберський. На західноукраїнських землях населення було мало зацікавленим фізкультурою, панувала боязкість до неї як навчального предмета. Повернувшись в 1901 році до Львова, він почав викладати німецьку філологію і фізичну культуру в тамтешніх навчальних закладах. Професор бездоганно викладав власні предмети, навіть є твердження, що якщо він не вмів виконувати деякий елемент, то виконання його від учнів він не вимагав, поки сам його не навчиться. Водночас активно прищеплював своїм учням любов до Батьківщини – України. Не спроста саме його учні стали до перших лав борців за самостійну Українську державу в 1917-1920 р.р. Використовуючи фізичну культуру, Боберський пробує піднести національну свідомість на новий рівень, намагається скинути ярмо, яке було накладене на вільну людину. І йому це вдалося. Саме він спричинив неабиякий спалах зацікавленості людства фізичною культурою та спортом і саме завдяки йому бажання людини стати здоровішою та сильнішою стало цілком природнім.

Ставши лідером українського сокільського руху, І. Боберський в серпні 1908 р. очолив львівський "Сокіл-Батько», що був центральним органом сокільства. Саме під його керівництвом (1908-1914 рр.) воно сягнуло свого розквіту.

Чималий внесок Боберський вніс в розвиток української спортивної термінології. Адже, однією з важливих проблем розвитку та утвердження українського спорту є функціонування української мови у всіх ділянках фізичної культури, розробка національної спортивної термінології. Йому, як філологу, було не дуже приємно чути назви термінів неукраїнською мовою. Боберський з раннього дитинства на все життя запам'ятав слова свого батька Миколи – «Думай по-українськи!»

Він старанно добирив відповідники до назв нових для того часу видів спорту та невідомих на той час понять, намагаючись сповна виразити всі властивості української мови.

Іван Боберський у своїй подвижницькій праці також звернувся до пропаганди й популяризації фізичної культури. Він видавав перші спортивні журнали, а згодом й редагував у багатьох журналах статті з питань руханки та спорту.

Український спортивний ентузіаст випустив у світ два посібники «М'ячеві ігри» і «Підручник до англійських ігор» та книжку «Копаний м'яч», У 1904 р. видав книжку «Підручник ігор та забав», на сторінках якої вперше вжив англійське слово football (копаний м'яч). За його редакцією виходили неперіодичне видання «Вісти з Запорожжя» (1910—1914) та щомісячний часопис «Січові вісти» (1912—1914). Боберському, співголові Першого крайового Здвигу (параду) Соколів у Львові, який відбувся з нагоди 10-річниці активної діяльності, в товаристві "Сокіл" за стародавнім козацьким звичаєм вручають символ проводу – "Срібну булаву" і присвоюють почесний титул – "Батько української фізичної культури". Іван Боберський також ініціював проведення перших Запорізьких Ігрищ(15.10.1911), які стали українським аналогом грецьких олімпіад. До програми цих змагань ввійшли здебільшого легкоатлетичні дисципліни, адже вони були загальнодоступними. Тоді ж відбувся фінальний матч між футбольними командами "Україна" та "УСК 1906"[4].

Гасла Боберського, «Де сила – там воля!», «Не плачем, а м'ячем!», набули великого значення серед українців. З настанням Першої світової війни, саме «соколи» разом із «січовиками» першими стали до зброї. Така сила дала можливість створити військовий легіон – Українське Січове Стрілецтво. Тоді ж Іван Боберський обирається членом Бойової Управи УСС і виконує функції скарбника легіону УСС та шефа відділу військової преси. У подальші роки Іван Боберський бере активну участь у роботі бойової управи Легіону УСС, українського уряду в еміграції, Державному Секретаріаті ЗУНРу. Перебіг подій того часу, атмосферу кінця I-ї світової війни, польсько-українські відносини, проголошення ЗУНР Іван Боберський майстерно описує у своєму унікальному «Щоденнику». Духовні діти Івана Боберського - січові стрільці, навіки вписали своє ім'я в історію української нації[3].

У листопаді 1919р. військові обставини змусили уряд ЗУНР із Кам'янець-Подільського емігрувати в Австрію. Емігрує і Боберський. В 1920р. був включений до складу дипломатичної місії ЗУНР, відправляється в США, де протягом двох років проводить інформаційну роботу серед громади українських переселенців, збирає кошти на утримання уряду, а також допомоги українським спортсменам. 1922-1932рр.- оселяється в канадському місті Вінніпезі, де очолює представництво ЗУНР та український Червоний Хрест[2].

В квітні 1932 р. Боберський переїздить ближче до

рідного краю і поселяється у словенському місті Тржич, звідки родом його дружина. Він швидко відновлює зв'язки з Галичиною, не пориваючи контактів з українською діаспорою в Канаді.

Іван Боберський, як апостол фізичного та національного відродження, усе своє життя присвятив вихованню повноцінного українського громадянина. Його вислови, гасла, кличі особливо актуальні в наші дні, коли так важко йде процес державотворення, виховання національної свідомості, творення психології нової людини, в тому числі і в галузі фізичної культури.

Список літератури:

1. Боберський І. Куди йти? // Сокільські вісти.- Львів, 1935.-С 3-4
2. Б.Є.Трофим`як. Фізичне виховання і спортивний рух у Західній Україні //- Київ, 1997.-418с.
3. Вацеба О. Нариси з історії спортивного руху в Західній Україні.-Івано-Франківськ; Лілея-НВ, 1997.-227с.
4. ЛОДА.Ф.27, Оп.10, спр.885.-С. 6,9.

Боднар Я., Хома О.

ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ ДО РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

Анотація. В даній статті представлені основні мотиви до занять фізичною культурою і спортом під час навчання у вищому навчальному закладі, які формують у студентів потребу до здорового способу життя.

Annotation. This article presents the main motives to join physical education classes and sport activities while studying at a higher educational institution, which forms the need for a healthy lifestyle of students.

Актуальність. Студенти – основний трудовий резерв держави, майбутні батьки, їх здоров'я і благополуччя є запорукою здоров'я і благополуччя всієї нації. Студентство, особливо на початковому етапі навчання, є найуразливішою